

SAL 1
HEJMAR 1

ÇARŞEMB
1 NISAN 1942

RONAHÎ

ANNEE 1
NUMÉRO 1

MERCREDI
1 AVRIL 1942

SUPLÉMENT ILLUSTRÉ DE LA REVUE KURDE HAWAR

Balafirên inglîzî dî peravên Norvêjê de bi ser vapo rên dijmin de girtine û ew dane ber bimbeyên xwe. Balaf iran hingafte vaporekê û ew bin av dibe.

ŞAM—1942
ÇAPXANA SEBATÊ

SAL 1
HEJMAR 1
— — —
ÇARŞEMB
1 NÎSAN 1942

RONAHI

ANNEE 1
NUMÉRO 1
MERCREDI
1 AVRIL 1942

SUPLÉMENT ILLUSTRÉ DE LA REVUE KURDE HAWAR

ELISABÊT

XUDANTACA INGILÛSTANÊ

Qraliçe Elisabêt li rex mêrê xwe ê xudantac û digel miletê xwe ê dilqewîn ji bo zefêr û serdestiya welat û kişwerê xwe bi her awayî û li her derê dixebite. Elisabêt herçî civatên arîkariyê ji bo şerevaniyên ingilîzi hene tê de ye û bi lebatên wan civatan re bi kar û wezifa xwe a mili mina yeke ji xelkê radibe. Dikeve destegahên ko tê de gore û kirasên hiri cêdikin; radihêje singikan, hiriyê dirêse û ev dayika dilovan ji kurên xwe ên esker re goran çêdike.

Di resmê jorîn de xudantaca Ingilîstanê, li Londrê, li ber deriyê xestexaneke frensîzên aza têtê ditin. Elisabêt ev xestexane digel serkanê Frensa aza û fermandarê hînerwer, general De Gol ziyaretê kîriye. Qraliçe piştî ziyaretê, li ber derî sekinîye û bi general De Gol re dipeyive.

BALAFIRVAN

Di şerê Libyayê de piştî ko eleman di dora Xezalê de sekinîne şerê balafrîvan xurt bûye. Her du alî bi balafrîvan li wargehên hev didin. Balafrîvanên ko di resmê jorîn de têtê ditin bi ken li balafrîvan dijmin dinihêrin. Balafrîvan di jmin bi ser wan de têtê û dikin li wargehê wan bidin.

Piştî kêlikê balafrîvanên ingilîzi û elemanî di ezmanan de ewê li hev xin.

Pışti şerêkt behrî vapor û fîlûqeyên ingilizî nîzingî li noqareke talyanî dikin. Ev noqar di wî şerî de birin bûye û bin av dibe. Ingiliz deryavanên wê noqarê dikin hêsir bigirin.

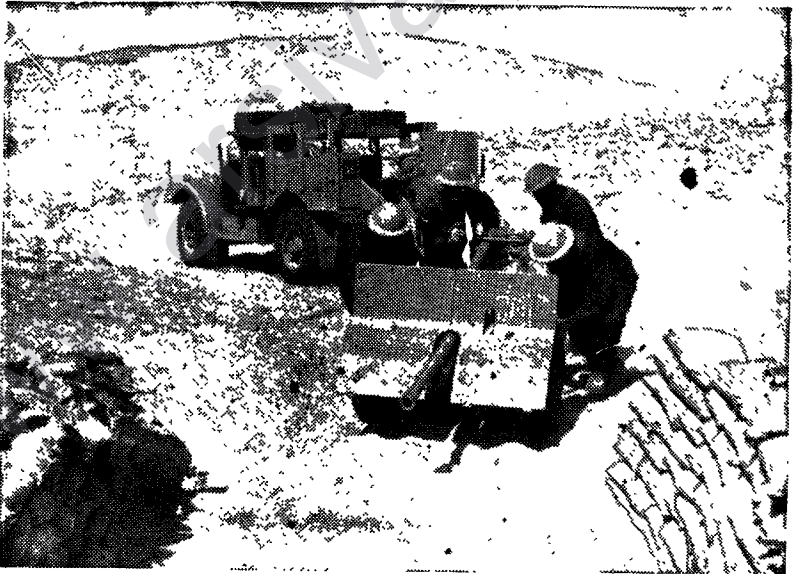
Ji mêj ve ye dora asêgeh û pêşiya xetên şer bi tîlên bi derzî digirtin û tê re derbas bûn ji mihaciman re îşekî dîşwar bû. Lê niho ev tişt ne ewçend zehmet e. Eskerên mihacim doşekine nerm tavêjin ser wan tîlên bi stîrih û di ser wan re diborin û dikevin çeper û kozikên dijmin.

LÏBYE

Di eniya Libyayê de êrîş ji her du aliyên her-çend sist bûye jî tang û balafir her û her li hev didin.

Di wêna aliyê rastê de mîtralyozeke inglîzî têtê ditin. Mîtralyoz bera balafirên dijminê dide.

Wêna jêrîn topeke tansîken şanî dide. Topçî tavêjin tangên dijmin.

DI ENIYA ÛRIS DE

Bi nizingbûna Biharê şerê ûris hero xurtir dibe. Ûris bê etlahî dirêji elemanan dikin. Ûris dizanin ko eleman xwe ji bo Biharê kar dikin û bi Biharê ve ewê bavêjin xetên rûsi. Li gora pişporên eskerî ev êriş nemaze di qada nivro de wê xurt bibe. Eleman wê bixwazin di Qevqasê re dakevin Ecemistanê û jê dirêji rohelatê nizing bikin. Herçi ûris bira vî tiştî dibin û ji lewre bê etlahî dirêji xetên elemanî dikin da ko firsenda karkirinê nekeve destê elemanan. Vê paşiyê şer nemaze di dora Xerkovê de germ bûye. Ûris gelek esker anîne vê qadê û pey hev radibin hicûmê. Dibêjin ko şer di dora bajêr de çêdibe û Xerkov li her ketinê ye.

Eleman jî di midafehê de pê didin erdê û cehda xwe dikin ko xetên xwe ji dest nedin û xwe bi şûn de nekiştin. Jê pê ve eleman bi her awayî xwe kar

dikin. Li gora nûçeyên ejansan eleman û talyanan di navbera Triyestê û Odesayê de rêke timobîlan çekirine û tê re esker û çek û cebirxanê ditinin eniya ûris. Ji aliyê din herçi trenên Mecaristan û dewletên Belqanê ne şev û roj û bi tenê eskerên elemanî hiltinin; eskerên ko diçin eniya şerê ûris. Bi rasti di vê eniyê de şerine no û xwindar çêdibin. Dinya hemî çavê xwe berdaye vê eniyê û bi meraq lê temaşa dike. GeLo ki zora kê wê bibe.

Herçi inglîz û emêrikanî di arikariya ûrisan de teqsir nakin. Vê paşiyê mirovdevletêki inglîzî da zanin ko inglîzan ji çek û çebirxaniyên xwe ji nivî bêtir şandine Rûsyayê.

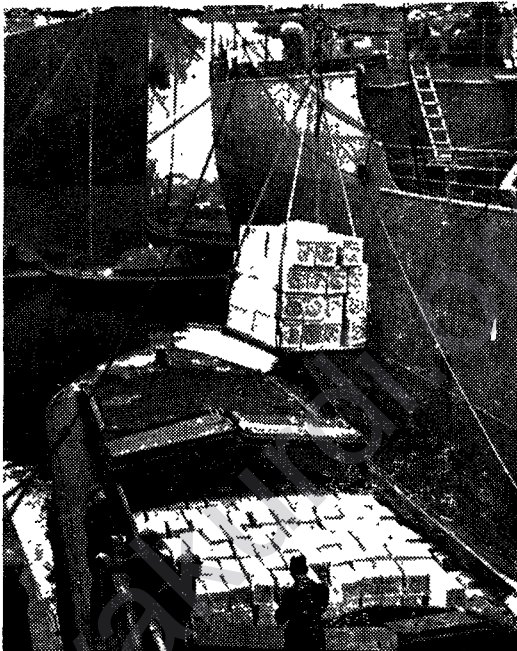
Resmê jorin di qada nivro de hate girtin. Zabiteki rûsî emrê agirkirinê dide topçiyên xwe.

ŞER Û ZAD

Nemaze di vi şerê mezin û xedar de mesela zêd bûye yek ji hêmanên zefarê. Dijmin hevûdû ne bi tenê di qadên şer de lê di methexên hev de ji diêşînin û dîkin zora hev ne bi tenê bi çek û posatan lê bi nêz û birçînan jî bibin.

Dijminan ev tevdir berê jî ji hevûdû re didîtin. Di keleşan de êkûdû mîhasere dikirin û av li neyarê xwe dibirin û dikirin ko asêgeh jî kêmûna cebirxanê an jî birçînan teslîm bibe.

Ev di bejê de ye. Di behran û avan de jî heçî ko serdestiya behran pê re ye welatê neyarê xwe bi stolê ebloqe

(1)

(2)

dîke û nahîle ko zad û her texlît teba bêne welatê dijmin.

Di vi şerî de û bi destpêkirina şerî ingilîz û frensîzan welatê elemanan xistine bin ebloqê, û bi rêva hemî Ewropê ket bin ebloqa sondxwariyan. Ji ber ko elemanan piraniya erde Ewropê vegirt û dewletin jî bûne hevalên wî.

Elemanan jî berebloqeyek îlan

kir û di behran de bi noqar û balafirên xwe dest bi xerîqandina vaporen

ingiltzi û yên heval-
bendên wi kir. Vê ber-
ebloqeyê ingiltzan xi-
ste tengiyê. Ji lewre
ingiltzan işê zad û
xwarinê kirine bin ni-
zameke xweser. Bi
vê nizamê heye ko
xwarina xelkê kêmbû.
Lê talûka birçitiyê ji
navê rabû û xwarinên
wezîr û palan, di In-
gilistanê de bûne we-
kehev.

Ji bona vê yekê
ji Hikûmeta Ingilterê
du tevdîrên bingehîn
dîtine. Reşma talûka
noqar û balafirên ele-

manî zad û nanê xwe ji derve anîn û ji aliyê din di hundirê welêt de çan-
diniyê bi her awayî xurt kirin.

Ingilterê gelek mistemlike hene û di wan mistemlikan de her tişt
peyda dibin. Ji van pêve Emêrike jî ji ingiltzan re, bi vaporan, her tiştî
dişîne û ji welatên din jî dide şandin.

Ev vapor li Etlantikê derbas dibin û tîn benderên ingiltzî û malên
(4)

xwe dadixin wan ben-
deran. Herweki di
(sûret-1) de tête di-
tin. Lê digel vî çast
li Ingilterê jî her tişt
beha bûye. Ji lewre
bi teşebisa Qralîçe Eli-
sabet ji xelkê re bê
pere xwarin tête dayin.
Sûret 2 an sifreyek ji
wan sifreyên herwe
şanî dide. Xelk piştî
bimbardimaneke ba-
lafirên elemanî li
ber wê sifrê rûniş-
tine û şorbeke germ
dixwin.

Ji bo îfaşa welêt
hikûmetê wezareteke

xweser çekiriye. Ev wezaret bi tenê bi vi işi mijûl dibe. Di vê wezaretê de ji bo her malê defterek tete çekirin (sûret-3). Di vê defterê de mixdarê peyayên her malê û tayina wan nîvîsandî ne. Kebaniyên malan, serê sîbehê bi wan defteran diçin dikanan û hûrmûrên xwe dikirin sûret-4).

Me got ko ingilîzan ji aliyê din qeweta xwe dane cotkariye. Erdê Ingilîstanê ne erdeki bi nan e. Beriya şer cotkari tê de kêm bû. Lê niho, hesêb, her derên Ingilîstanê diçînin û xelk bi tevayî bi cotkariyê mijûl dibin. Herçî beşçeyên bajarên mezin in, çîçekên wan rakirine û ew kirine zeviyên ceh û genîm. Şekirê Ingilîstanê bêrê û tev de ji derve dihat. Niho ingilîz

(5)

(6)

şewender diçînin û jê şekir çêdikin (sûret-5).

Erdê Ingilîstanê herweki me got ne beristan e. Ji lewre di hin deran de trektor û makîne naşixulin. Di wan deran de xelk paleyiya xwe bi dêstên xwe diçînin (sûret-6).

Emêrike herweki di mesala çek û posatan de ye; di mesala faşê de ji gelek arikariya

Ingilîterê dike. Emêrikê da zanî ko îsal nivê penîrê xwe dê bide ingilîzan.

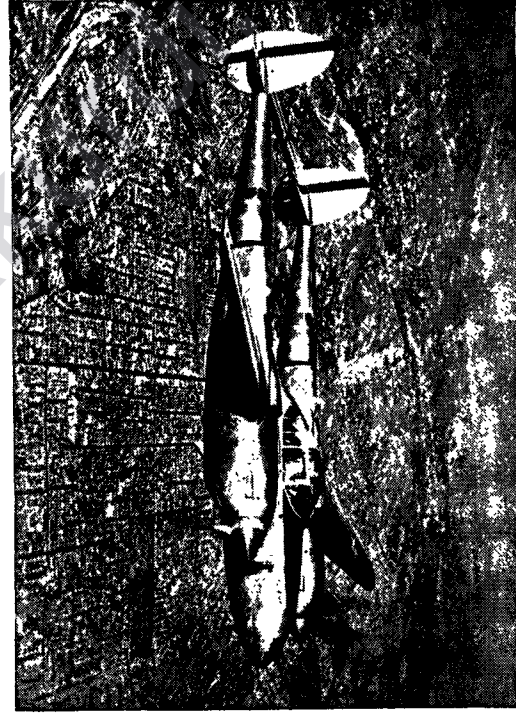
TOFEK JI KURDMANÇEN DEŞTA HESINAN DI
BAZDANE DE

GOVEND

BALAFIRÊN LÛKHÊD P.38

Ev balafirên ha li Emêrikê têne çêkirin
û ji hemî balafirên dinyayê bileztir in. Ingil-
tere ji van balafirên mixdarekî mezin şîparîş
kiriye. Ev balafir hin bi hin têne Ingilîstanê.

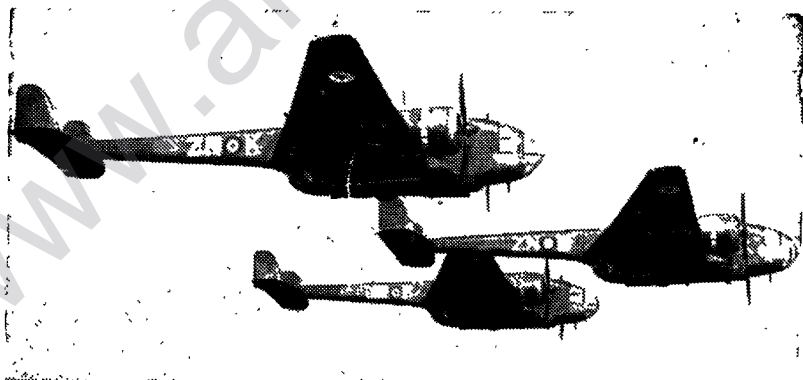
SÎWANVANÎ

Di vî şerî de şeravanî carina xwe ji ezmanan berdidin erdê. Ev şeravanî di balafiran de ne û gava balafir digehe erdê ko ew lê peya bibin siwanvanî siwanên xwe bi xwe ve dikin û xwe ji balafirê tavêjin hewayê û hêdî hêdî dadikevin erdê. Herwekî di wêneya aliyê rastê de têtê ditin.

WÊNEYA JÊRÎN

Di vê wêneyê de balafirine R. A. F. têtê ditin. Ev balafir di ser stola dijmin re difirni û dikin wê bidin ber bimbayên xwe.

BERIYA ÊRÎŞÊ, SIWARINE FRENSE AZA, DI ÇOLÊN EFRIQA ROAVÊ
DE, XWE KAR DIKIN.

ŞARL DE GOL (CHARLES DE GAULLE)

Li 22ê Hizêrana sala 1940î Frensê mitareke xwest, bêgav ma, teslim bû. Frensê reşa xwe girêda.

Di demên felaketê de xelk ji her wextî bêtir li hevûdin dipirsin. Di nav frensizên hiznî de ji welê bû. Herkesî li mirov û peyayên xwe dipirsî û li wan digeriya.

Peyayên wezareta Frensê hejmartin. Zelamek jê kêm bû. Ew zelum çû bû kû? Ew çire çû bû û ewê çi bikira? Tukesî pê ne dizani.

Piştî çend rojan zelumê wîndabûyî bi xwe, ji ber mikrefona radyowa Londrê bersivên pirsyariyên jorin didan.

Ew zelum generalekî frensizî, generalê Frensê ê ciwantir De Gol, Şarl De Gol bû.

De Gol ji ber radyowa Londrê ji miletê xwe û ji hemî dinyayê re di da zanin ko heke di şereki de Frensê hati be jî çevandin zora Frensê ne çûye û Frensê ev ceng cenga mirin û heyl-nê wînda ne kiriye; û Frensêke nû, Frensê ko ne ketiye bin lingên neyaran, Frensê Aza, di rex hevalbandê xwe, di rex Ingilîterê de, û heta zefera paşin ewê şerê dijminê xwe bike.

Frensizine din gihan dore generalê ciwan; hikûmet, ordû û stolek çekirin û ev frensizên ha îro li her derê digel sondxwariyan û bi mêrani û qehremani şer dikin.

Genêral De Gol di sala 1891ê û di bajarê Lilê de ji diya xwe bûye. Bavê wî di wî bajarî de seydayê felsefê bû. Gava kete Sensir, dibistana herbiyê,

GENERAL KETRÛ (LE GÉNÉRAL CATROUX)

Niminendeyê Frensa Aza û kumîsêrê wê ê bilind general ketrû nişanê bî singa kumandan Savay ve dike. Kumandan Savay kurdizaneke wefakar û dosteki kurdîmancan e. Xelkê Cizirê wi xweş nas dikin Savay mêreke qenc e ji. Savay gava xwe gîbandi bû ordîwa Frensa Aza liyotnan bû. Salekê ne ajot bû kumandan. Di şerê Misawehê (Hebeşistan) de Savay berî herkesî kete bajêr û di benderê de bi serê xwe cenkeş-tiyeke talyani, zemt kir.

De Gol bîst salî bû. Ji dibistanê bî ritba milazim derket û layinî alaya 33an bû. Ev alay di bin kumanda Pêten de bû (Merşal Pêten). Di şerê 1914-1918 an de De Gol sê caran birîndar bû û dawiyê hêstir ke. Piştî wi şerî kete dibistana erkanherbiyê; û gava jê derket dişa tayinî erkanherbiya Pêten bû.

De Gol berî herkesî bira şerê mîkanîkî birîye û di sala 1934an de di vê babelê de kitêbek ji nivîsandîye, kitêbeke heja. Elemanan bi xwe ew wergerande zimanê xwe û gelek guh dane wê kitêbê. Heçî frensîz pê emel ne kirin.

Li 15ê Gulana 1940î De Gol bî genêral bû, fir-geke mîkanîkî pêk anî û qehremanane şerê ne-yaran kir.

Di wezaretê Rêno de De Gol mîstêşarê wezaretê ceng bû. Gava mîtareke çêbû, herwekî me li jor got, De Gol hate Londrê û Frensa Aza anî pê.

Merkeza Frensa Aza di Londrê de ye. Di merkeze de meclîseke kumîsêran heye. Ev kumîsêr berberê wezîran in û karê

hikûmetê digerin. Frensa Aza di rohelatê nîzing de du nîminende hene: General Ketrû û General Kolê. General Ketrû nîminendeyê Frensa Aza e gelemper û kumîsêrê bilind e. Herçî General Kolê ye cem hikûmeta Sûriyê şandîye kumîsêrê bilind û nîminendeyê Frensa Aza ye.

ESKERÊN PIYADÊ DI ÇOLÊN EERÎQÊ DE XWE DANE
BER KEVIRAN Ç AGIR DIKIN.

WÈNA JORÏN:

Topên cenkeştiyên ingilîzi berî siwarkirinê. Ev top gelek mezin in û heta bi 25 kilomêtiran tavêjin.

Keştiyên van topan di behrê de ne û top di behrê de li wan bêne siwar kirin.

WÈNA ALIYÊ RASTÊ:

Tangên ingilîzî ji textilitê Weizenan M. J. di ber giralê Ingilîstanê re diborin

Tang û balafirên inglîzî, bi hev re, dirêjî dijmin dikin.

Xwedî u gerîndeyê berpirsiyar : Mîr Celadet
Alî Bedîr-Xan . Şam—Sûriye
Directeur Propriétaire : Emir Djêladet Aah
Bedîr-Khan. Damas—Syrie